

FORRÁSOK

A Borszékert Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

A KÖZÖS ÉNEK ÜNNEPE BORSZÉKEN VÁROSUNK MÉLTÓ HÁZIGAZDÁJA VOLT XXXVI. KÁJONI JÁNOS EGYHÁZI KÓRUSTALÁLKOZÓNAK

fotó: Laczkó Sándor

CANTICUM NOVUM EGYHÁZI KÓRUS-BORSZÉK

Április végén különleges ünnepnek adott otthont Borszék: a XXXVI. Kájoni János Egyházi Kórustalálkozónak volt házigazdája, ahol tizennégy kórus gyűlt össze, hogy közös énekkel, hittel, közösségben ünnepeljen.

A rendezvény lebonyolítása példamutató szervezettséggel zajlott, amely elsősorban Balázs Tibor kántor úr lelkiismeretes és fáradhatatlan munkáját dicséri, aki nemcsak a találkozó szellemi és szakmai irányítását vállalta magára, hanem a pályázatírástól az utolsó asztal leterítéséig is minden részletet szívügyének tekintett, ezzel biztosítva az esemény méltó színvonalát. Odaadó munkáját a kórustagok és az egyháztanácsosok is segítették.

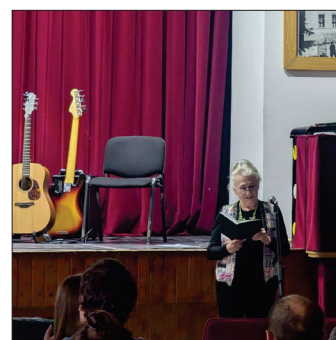
26-án, szombaton reggel a vendégkórusok a

Zimmethausen Szaklíceum épületébe érkeztek, ahol szeretetteljes fogadtatásban részesültek: meleg kávé, friss kalács és pogácsa várta a résztvevőket. Némi felfrissülés után a kórusoknak lehetőségük nyílt átöltözni, még egy utolsó próbát tartani, mielőtt közösen felgyalogoltak a Szent István templomba, ahol mind a 348 személy helyet foglalt. Egy közös éneklés után szentmisén vettek részt, melyet ft. Ilyés Zsolt celebrált, a kántori szolgálatot Bíró Zsolt és Ambrus Levente látta el.

(folytatás a 2. oldalon)

KÉZÍRÁSUNK A MÁSÍK ARCUNK

2. OLDAL

fotó: facebook.com/primariaborsec

MÁSKÉPP ÉLÜNK A FÉNYBEN, A MAGYAR KÖLTÉSZET NAPJA BORSZÉKEN

3. OLDAL

fotó: Stan Timea Anca

BŐRÖNDBE ZÁRT TÖRTÉNETEK RUM, SZALSZA ÉS NAPSÜTÉS, AVAGY KALANDOZÁS KUBÁBAN

4. OLDAL

(folytatás az 1. oldalról)

A találkozó hivatalos megnyitója során Balázs Tibor kántor úr átvette a vándorzászlót Tekerőpataktól, majd György Botond megyei tanácsos és Mik József, Borszék polgármestere köszöntötték a jelenlévőket ünnepi beszédekben. Mindannyian kiemelték az együtt éneklés, a közösségi élmény és a hagyományörzés fontosságát.

A tényszerű kórusai lélekemelő, változatos repertoárral örvendeztettek meg a közönséget. Felcsendültek olyan klasszikus egyházi művek, mint a „Veni Creator Spiritus”, valamint Haydn, Liszt Ferenc, Schubert és Händel alkotásai, de a kortárs zeneszerzők – Bánk Gábor, Petres Csaba – művei is helyet kaptak a programban. A gyergyóvidéki kórusok mellett a borszéki énekkar is kiválóan helytállt: Johann Christian Weber és John Rutter műveivel zárva

az előadók sorát.

Kodály Zoltán mondta: „A dal eleven énekben él; nem olvasással, hanem élőszóval terjed szájról szájra.”. Erről tett tanúságot ezen találkozó is: nem csupán zenei élményt kínált, hanem közösségi jelenlétet

is. Az együtt éneklésben ott rejlik a meghallgatás, az egymásra figyelés, az egység élménye. S talán ez ma fontosabb, mint valaha.

A rendezvény megvalósulását a csíkszeredai Vámszer Géza Népiskola, Borszék Város Önkormányzata és Hargita Megye Tanácsa támogatta.

A találkozó zárásakor elhangzott gondolatok méltóan foglalták össze a nap üzenetét: az ének nem csupán művészet, hanem közösségteremtő erő, amely képes hidat építeni generációk, települések és lelkek között.

Az esemény végén ft. Elekes Szabolcs borszéki plébános tolmácsolta gondolatait, majd a kórusok az alsó-borszéki Művelődési Házban egy közös agapén ünnepelték meg az együttlét örömeit.

MÓGA RENÁTA

KÉZÍRÁSUNK A MÁSIK ARCUNK

Magának az írásnak hosszú története van. Ma úgy fogalmazzuk meg az írást, hogy a gondolat rögzítése betűkkel, írásjegyekkel számjegyekkel papírra írva, nyomtatva, kőbe, fába, betonba vésve. A feljegyzésre használt eszközök és azok hordozója is sokféle lehet. Az írást hordozó anyag tartóssága lényeges, hiszen a rögzítésnek az ismert megbízható és hű átadása a célja. Az írás az emberiség egyik legfontosabb találmánya. Kezdődött a barlangrajzokkal és az ókori civilizációk sem képzelhetők el az írás ismerete nélkül.

Honfoglaló őseink is ismerték az írást. Írásukat rovásírásnak nevezzük, mert fába, kőbe rótták betűiket. A kereszténység felvételével betiltották a pogány szertartásokat és a rovásírást is, hamarosan elterjedt a latinbetűs írás. Nehézséget jelentett viszont az a helyzet, hogy a magyar nyelv bizonyos hangjait (ö, ő, ü, ű) nem lehetett latin betűvel jelölni, ezeket csak több körülírással, több betűvel jegyezték.

A régi magyar latin betűs ábécé 40 betűből (és 39 hangból) állt, utólag kibővült, ma 44 betűből áll. Bekerült a Q, W, X, Y – ezekről tudni kell, hogy csak a családnevekben és az idegen eredetű szavakban szerepelnek. Érdekes, hogy

az Y-t a kolostorok írástudói mellékjelként használták: gy, ly, ny, ty – kétjegyű betűk megalkotására, „jésített hangnak” nevezték.

Napjainkban elfogadott dolog, hogy mindenki tud írni-olvasni, hiszen az életünk nehéz, szinte lehetetlen lenne nélküle. Sok évszázaddal ezelőtt csak egy kiváltságos réteg, az „írástudók” tulajdona volt.

A kézzel írás, kézírás, sőt „szépírás” fogalma kiveszőben van, hiszen a gyorsabb, egyszerűbb gépirást választják az emberek. Helyénvaló és érthető, de sok mindent veszítünk is a kézírás mellőzésével. Fontos azt is megérteni, hogy ugyan előtérbe helyezzük a modern kor vívmányait, de mégis meg kell őrizni bizonyos hagyományokat, hiszen az nemcsak a múltat, de a jövőnk érdekeit is képviseli.

Vég Sára pszichológus így fogalmazza meg: „a kézírás összetett és elengedhetetlen tudás”, amely „egyfajta holisztikus módon hat az emberre: számos agyi területet, idegpályát érint ez a tevékenység.” Más szakemberek is hangsúlyozzák, hogy a kézírás tanulása nem véletlenül kezdődik gyerekkorban, hiszen maga a folyamat egyszerre fejleszti a szem-kéz koordinációt, az egyensúlyrendszert, a testérzékelés képességét, a finommotorikát. A kézírás emellett nemcsak az idegrendszeri érésben

játszik nagy szereped, de a memóriától a gondolkodási készségeken át számos területre jótékonyan hat. Kutatások sokasága tér ki arra, hogy a jegyzetelés a tanulás hatékonyságára milyen jelentős: pl. kézzel jegyzetelni lassú folyamat, gyorsabb pötyögni a billentyűzeten, emiatt a kihívás is erősebb, így a bevésség mélysége és a felidézés képessége nagyobb. A tudás integrálásának egyik legfőbb tevékenysége a kézírás.

Bár a modern világban ritkán használjuk, akadnak még igazi rajongók, akik azt állítják, nemcsak gondolatainkat, de az érzelmeinket, személyiségünket is papírra veti. Az írástanulás első szakasza után a kézírás elkezd egyedivé válni.

Ismerjük a grafológia tudományát, amely betűinkből írja le személyiségünket. A pszichológia is dolgozik az írásterápiával, hiszen maga a folyamat egy meditatív állapotot hoz létre, amely nagyon elősegíti a kezeléseket.

Ha az előző írásomban azt mondtam, hogy a nevünk a végzetünk, „nomen est omen”, most az szeretném a szakértők mellett jelezni, hogy a kézírásunk a védjegyünk. Ahogy a betűinket formáljuk, ahogy fogalmazunk, a helyesírásunk fog minket segíteni...vagy elmarasztalni.

BALLAI ERZSÉBET

MÁSKÉPP ÉLÜNK A FÉNYBEN AVAGY A MAGYAR KÖLTÉSZET NAPJA BORSZÉKEN

ELEK ÁGOTA ÉS AZ EVILÁGI ZENEKAR

Április 11-e neves, de nehéz sorsú költőnk, József Attila születésnapja. 1964 óta ezen a napon ünnepeljük a magyar költészetet. Idén, meghívottjaink sűrű programjára való tekintettel, egy nap csúszással, április 12-én tisztelegtünk Apollón, a költészet istene előtt.

Másképp élünk a fényben című verseszenés összeállítással érkezett városunkba a sepsiszentgyörgyi Evilági zenekar Elek Ágota színművésznő vendégszereplésével.

Az előadást megelőzően Kamenitzky Antal, Kolozsi Babuci és Ungureanu Katalin tollából hallhatunk verseket Sárpátki Ágnes

és Markó Edina tolmácsolásában.

„Költő. Az emberek nagy többsége férfit képzel maga elé, ha meghallja ezt a szót, hiszen az iskolában, a médiában, vagy akár egy jó beszélgetés közben is leginkább az általuk írt versek kerülnek a figyelem központjába. Pedig hatalmas erő rejlik a női alkotásokban, annál is inkább, mivel nekik nehezebb megteremteni azt az időt, hogy teljes erejükből a munkájukra tudjanak összpontosítani” olvasható az összeállítás szinopszisában, melybe egyéni preferenciák alapján kiválasztott költők alkotásai kerültek be. A nagyerdeműnek így volt alkalma sajátos értelmezésben meghallgatni Andrassy Réka, Balla Zsófia, Farkas Wellmann Éva, Kiss Judit Ágnes, László Noémi, Nagyalmos Ildikó, Nemes Nagy Ágnes és Szabó T. Anna verseit.

Lelki mélységeket és magasságokat éltünk át a közel egy órás, zenés utazás során. Külön öröm volt számunkra, hogy Ágotát, városunk szülöttjét láthattuk-hallhattuk a színpadon, nagyszerű tehetségéről téve tanúbizonyságot újfent.

Az eseményt Borszék Város Önkormányzata támogatta, ezúton is köszönet érte!

MÓGA RENÁTA

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK SZEREPE ÉS FONTOSSÁGA AZ OKTATÁSBAN

A természettudományok, mint a fizika, a kémia, a biológia alapvető szerepet töltenek be az oktatásban, hiszen ezek a tantárgyak adják meg a világ működésének tudományos alapját. A modern társadalom számos kihívással néz szembe – például környezeti problémákkal, technológiai fejlődéssel vagy egészségügyi kérdésekkel –, amelyek megértéséhez és kezeléséhez elengedhetetlen a tudományos műveltség.

Az iskolai természettudományos oktatás egyik legfontosabb célja, hogy a diákok képesek legyenek kritikus gondolkodással közelíteni a körülöttük zajló jelenségekhez. A természettudományok megtanítják, hogyan kell kérdéseket feltenni, kísérleteket végezni, adatokat gyűjteni, és azokból következtetéseket levonni. Ez a módszeres gondolkodás nemcsak a tudó-

mányos pályákon hasznos, hanem az élet más területein is, például a gazdaságban, a technológiában vagy akár a mindennapi problémamegoldás során.

Ezen kívül a természettudományok fontos szerepet játszanak a technológiai fejlődés előmozdításában. A modern világban a legtöbb újítás – legyen szó orvostudományi felfedezésekről, informatikai újításokról vagy környezetbarát technológiákról – szorosan kapcsolódik a természettudományos kutatásokhoz. Ahhoz, hogy a jövő generációi képesek legyenek aktívan részt venni ebben a fejlődésben elengedhetetlen, hogy már az iskolában megismerkedjenek az alapvető tudományos ismeretekkel és módszerekkel.

Továbbá a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra való nevelés szintén szoros

kapcsolatban áll a természettudományokkal. Az olyan problémák, mint a klímaváltozás, a biodiversitás csökkenése vagy a vízkészletek szennyezése, mind tudományos megértést igényelnek. A tudományos szemléletmód segít abban, hogy a fiatalok tudatos döntéseket hozzanak, és felelős állampolgárokká váljanak.

Összességében elmondható, hogy a **természettudományok oktatása nem csupán a tudás átadását szolgálja, hanem a gondolkodás fejlesztését, a problémamegoldó képességek erősítését, és a jövő kihívásaira való felkészítést is.** Egy jól megalapozott természettudományos műveltség nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a diákok sikeresek legyenek a gyorsan változó, tudásalapú világban.

KOVÁCS J.

BŐRÖNDBE ZÁRT TÖRTÉNETEK

RUM, SZALSZA ÉS NAPSÜTÉS, AVAGY KALANDOZÁS KUBÁBAN

fotó: Stan Timea

Az utazás egyik csodálatos tulajdonsága, hogy nemcsak térbeli elmozdulást jelent, nem csupán az történik, hogy „vektoriálisan” eljutunk A pontból B pontba, hanem kultúrát, sőt gyakran életformát, idősíkot is váltunk. Itt említeném azokat az úti célokat ahol - gondolatban - visszautazunk az Ókorba ilyen lehet Egyiptom, Róma, Athén, vagy kalandozhatunk a reneszánsz művészet remekművei között, és eltévedhetünk egy középkori kis falu kövezett utcáin, melyek pontosan ugyanolyanok, mintha a naptárban Anno Domini 1370-es évet írnánk.

És aztán jön az az utazás, ahol közel 12.000 km távolságban nyugatra van egy paradicsomi sziget, ahol az idő megállt az 1950-es években, és itt már nem kell a képzelőerőnket használnunk.

Ez Kuba. A Karib-tenger legnagyobb szigete, a spanyol gyarmatok egyik ékköve a 16. századtól, a rum és a borszivarak fellevegára, Fidel Castro és Che Guevara „forrongó országa”, Ernst Hemingway második és igazi otthona, a türkizkék vizek és aranyló partok hazája.

Kolumbusz Kristóf 1492-ben vetett horgonyt először Kuba partjain, naplójában pedig azt jegyezte, hogy „ez a legszebb föld amit valaha is látott”, 28 évvel később Diego Velasquez 300 conquistadorral együtt alapítja meg az első nyolc spanyol kolóniát, és ezzel megkezdődött Kuba 300 éves spanyol gyarmati történelme.

Klimájának és talajának köszönhetően nagy kiterjedésű cukorrépa ültetvények létesülnek, és már a 16. században elkezdik a fekete rabszolgák betelepítését olcsó

munkaerőként. Kuba mai népessége rendkívül színes, történelmének tükörképe: vannak fehérek (a néhai spanyol telepesek közvetlen leszármazottjai), vannak feketék (afrikai rabszolga ősökkel) és vannak a mulattok, akik az etnikai keveredés eredményei.

Vallási szempontból is vannak érdekességek, a spanyol gyarmati státus magával hozta a római katolikus vallást, mely ma is hivatalos vallásként jelenik meg, viszont a lakosság nagy része a „Santeria”-t gyakorolja, egy szinkretikus hitrendszer, melynek elemeit az afrikai rabszolgák hozták magukkal. A függetlenség kikiáltása előtt tilos volt más vallást gyakorolni, így a rabszolgák keresztény szentek mögé rejtették el saját isteneiket (Földanyaistennő, Tengeristene, Szélisten), otthonaikba kis oltárokat emeltek, színes gyöngyfüzéreket készítettek fából, kagylóból vagy festett magvakból, és természetesen minden közösségnek megvolt/van egy kuruzsló-pap szerepét betöltő személy, aki kapcsolatba tud lépni az istenekkel, és közvetíti a hívők kívánságait.

A változás szele eléri Kuba partjait is, a 19. század végén elkezdődnek a függetlenségi háborúk, és a rabszolgatartás felszámolása. Független köztársasággá kiáltják ki, 1902-ben viszont a szigetország Amerika hatáskörébe kerül, és a következő 50 évben egy gazdasági és politikai „modern gyarmatosítás” él majd meg a kubai nép. Ebben az időszakban az USA tartja fenn Kuba gazdaságát (legnagyobb importálójá a cukornak, rumnak és szivaroknak), amerikai mágnessok építenek luxus

szállodákat, nyaralókat, kaszinót, Havana a hollywoodi sztárok és a maffiavezérek fő szórakozóhelyévé válik, miközben a belpolitikában vérszívó korrupció honol, és a népet szegénység, alultápláltság, erőszak és terrorizmus sújtja.

Elérkezett Fidel Castro ideje: ami 1956-ban először csak egy kis harcos csapatnak tűnt, az hamarosan egy valódi gerilla hadsereggé nőtte ki magát, és a hegyekben folytatott sikeres ütköztetések után a rebellesek - élükön Fidel Castro és bajtársa Che Guevara - 1958-ban elfoglalják Santa Clara városát majd győzedelmesen bevonulnak Havanába 1959 január elsején.

Kezdetét vette Fidel Castro kommunista rendszere, államosítják az amerikai befektetéseket, a rendszerelleneseket bebörtönözik, a határokat lezárják, a sajtószabadságot megsemmisítik. Kuba kommunista államként a Szovjetunió hatáskörébe kerül és központi szerepet kap a 60-as években egy olyan pillanatban, amikor a világ egy gombnyomásnyira volt a teljes megsemmisüléstől. 1962-ben Nikita Hruscsiov, szovjet államelnök 42 ballisztikus rakétát helyezett el Kubában, válaszként John F. Kennedy hajózási blokádot rendelt el a szigeten, és nyomtatékosan követelte az oroszoktól, hogy vonják vissza a fegyvereket. A szoros tárgyalások hat napig tartottak („kubai rakétakrízis néven” vált ismertté), melyeknek során Hruscsiov visszalépett a Törökország területén levő amerikai nukleáris rakéták visszavonásáért cserében. Ugyabban az évben az Amerikai Egyesült Államok gazdasági embargó alá helyezte Kubát, és ez a helyzet még ma is érvényben van.

A Szovjetunió összeomlásáig ez az USA-val szembeni geopolitikai és gazdasági lezárás nem okozott különösebb gondot Fidel Castro rezsimjének, orosz támogatással sikerült fenntartania az ország működését, ám 1990-től errefelé Kubát magára hagyták az oroszok, így komoly élelem-, üzemanyag-, gyógyszer- és szolgáltatásihiányban szenved a szigetország.

2024-es életkép: több mint egy kilométeres sor a benzinkút előtt, itt nem BMW, Audi, Mercedes a menő autómárka, hanem a Lada; élelmiszerkártyával a kezükben

(folytatás az 5. oldalon)

(folytatás a 4. oldalról)

állják a sort egy bolt előtt az emberek, egy gyógyszertár fa polcain néhány dobozni szemcseppen és folyékony szappanon kívül nincsen semmi, az utolsó hurrikán pusztításait nem takarítja fel senki; egyetlen telefon és internetszolgáltató van - állami fennhatóság alatt; az ú.n. szupermarketben lehet kapni konzerveket, vizet (egyetlen márka van), sört, rumot, kávé, tésztát, mosószert, kekszet és semmilyen importáru nincs (mint a Coca-Cola, Fanta, Milka csoki) az árak pedig dollárban vannak; nincsen futárszolgálat és mobiltelefonos üzlet sem; egy takarítónő havi 3 dollárt keres, egy idegenvezető 25 dollárt, egy orvos 50 dollárt; mindennaposak az áramszünetek, amióta Venezuela egyre kevesebb gázolajat tud adni Kubának. Egyetlen turisztikai ügynökség és busztársaság van - államilag kontrolált; a lakosság most már lehet földtulajdonos, de a termelésnek a 90%-át az államnak kell leadni; egy kis faluban az asszonyok Paracetamolt és szappant koldulnak; egyetlen autópálya szeli át az országot kelet-nyugat irányban, állapota miatt a

fotó: Stan Timea

80km/h sebességet nehéz meghaladni, sőt veszélyes is lehet, mert az est sötétjében hazafele vánszorgó szarvasmarhákkal

lehet szembefutni. Az egyetlen működő vasútvonal Havanából indul Santiago de Cuba-ba és legalább 15 órába telik míg odaér, ha odaér; este 10 után lekapcsolják a közvilágítást Havana utcáin...

Hirtelen sokkoltak ezek a valóságok, *modern* utazóként nehezen felfogható élet-körülmények ezek, de miután kicsit kinyíltak a szemünk, megláttuk az *embereket*, akik szerencsétlen helyzetük ellenére nem láznak, nem halálraítéltekként várják a véget, de még bár nem is szomorkodnak, hanem mindehelyett énekelnek, és táncolnak az utcákon, a köztereken, a kocsmákban. A jólétben az ember lába elfelejti a tánclépéseket, a csipője nem tudja már hogyan is kell ringatni egy dallamot, de ők, a kubaiaiak, nem felejtették el, hisz a zenében a lélek szabadabbá válik, még akkor is, ha a testet rabságba kergetik. Ezt a lelkületet fedezhettük fel Havana hangulatos történelmi központjától, Trinidad autentikus koloniális utcáin egészen a hihetetlen szépségű Cayo Santa Maria-szigetig.

Folytatjuk.

STAN TÍMEA ANCA

SZOMSZÉDOLÁS MÉG MINDIG JÓKAI NYOMÁBAN

Jókai Mór második erdélyi útjára 1858 őszén került sor, amikor orvosához írt levelében írja: „...ősz kezdetén vállalkoztam egy merész útra, lóháton bejárni Erdély nyugati havasait./.../Tizennégy napig mindennap öt-hat óra hosszat nyeregben, néhol úttalan erdőkön keresztül, meredek sziklaösvényeken fel és a patakokat, hegyi folyamokat átúsztatva, ugyanazon vastag talpú bagariákban a tiszteletünkre rendezett bálban táncolva, amelyekben a lovon ültünk, útközben a deres gyepen szalonnát falatozva, a törökölpyálinkát kortyolgatva hozzá” - szóval Jókai nem egy íróasztal mellett elképzelt helyszíneket elevenít meg írásaiban, hanem bejárt helyeket: vízeséseket, barlangokat, odúkat, beomlott bányákat, rejtékhelyeket, embereket, a tőlük hallott történeteket, kalandokat tárja olvasói elé. Utazásáról részletes, folytatásos beszámolót küld a Vasárnapi Újságnak.

Egyebek mellett itt kap ihletet egyik

legismertebb regénye, *A szegény gazdagok* írásához. A népszerű regénynek egy előre nem látott, nem is sejtett utóélete született, a regény regénye, melyről kevés mai olvasó tud.

Az történt, hogy a *Szegény gazdagok* megjelenése után a Hunyad és Zaránd környéki olvasók a két főszereplőben, Hátszegi báróban és a rablóvezérben, Fatia Neagrabán a környék teljhatalmú urát, a zsarnok Nopcsa László bárót ismerték fel (vélték felismerni?), aki rettegésben tartotta a lakosságot, és semmitől sem riadt vissza (rabolt, fosztogatott, egy egész bandát mozgósított), hogy feltűnően pazarló életmódját biztosítsa. A regény főszereplői és a kényúr közötti hasonlóság nagy port kavart, az írókat megfenyegették, olyannyira, hogy Jókai ünnepélyesen, közleményben jelentette ki, hogy a regény teljességgel az írói fantázia szüleménye, és a főszereplők „semmi élő személlyel”

nem azonosíthatóak. A „vita” jogi oldalát Nopcsa báró 1884-ben bekövetkezett halála oldotta meg. A Jókai-kutatók, a kortársak vallomása, az emlékezők írásai a Nopcsa ihletettséget támasztják alá. Az író jegyzetfüzetében, a mőcvidéki útról fennmaradt bejegyzések is ezt erősítik meg, hiszen a Hunyad megyében tett látogatása során hallhatta a vidéken keringő pletykákat, a Fatia Neagról szóló legendákat. No, meg miért kellene valótlan dolgokat olyan vehemenssen cáfolni? Miért üldözte Nopcsa báró azokat, akik a *Szegény gazdagok*at olvasták? Nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél – tartja a népi mondás.

Ha a Nyugati-havasokban barangolnánk, a regény minden helyszíne azonosítható lenne, és ki tudja?! - sötétedés után, vagy a hajnali órákban akár Fatia Negra is megjelenhet fekete álarcában. Csak élénk fantázia kell hozzá, és persze, olvasni Jókait!

KOLBERT TÜNDE

Vita Zsigmond: Jókai Erdélyben c. könyve nyomán

MESÉLŐ MÚLT

MAJLÁTH GUSZTÁV KÁROLY - HOLLÓSARKA 1917

1917. május 10-én gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök kereste fel a 37 hadosztályt, és azoknak a katolikus hitű katonáknak, akik még bérmeletlenok voltak, kiszolgáltatta a hitet erősítő szentséget.

A püspök úr május 9-én érkezett Borszékra. Másnapra gyönyörű májusi reggel virradt rájuk. Nyolc óra felé jelentették, hogy a püspök úr már megérkezett, és a gyóntatást megkezdte a Zita kápolnánál. Sűrűn egymás mellé ültetett fenyőfák vették körül. Árnyékukban a kápolna mögöl kivált a püspök lila ruhájának selymes fénye. Karosszékekben ült, előtte egy katona térdelt párnán. Lehajtott fejével, meggörnyedt derekával az önmagába nézés szimbóluma. A jóságosan föléje hajló püspöki arc pedig a megértésé, a megbocsátásé.

Idekünn a harctéren ez a kép az embert hatványozottan megfogja. Alig egy pár kilométerrel előttünk az orosz néz farkasszemét a mieinkkel: a honvéd puskával a kezében halált küld arra, aki közeledni merészelné. Közvetlenül mögöttünk a dandár egészségügyi intézetet rendezték be: egészség, gyógyulás után sóvárog benne a megsebesült honvéd,

s a kettő között a kápolna árnyékában békét, megbocsátást, új életet hirdet a püspök. Egyszerre csak összenéznek a reprezentálni összegyűlt tisztek. A sok, egyszerű, kopott ruhájú, szegény honvéd után utolsónak oda térdel a püspök elé a hadosztályparancsnokság vezérkari főnöke. Feje alázatosan meghajlik, s a fából készült kápolna tövében, Isten szabad ege alatt meggyónik ő is.

Végzett a püspök a gyóntatással, előjön a kápolna mögöl, és ettől a perctől kezdve ő a középpont. Nem is annyira katonás, mint inkább megilletődött, csendet teremt pusztá megjelenése. Mindenki őt figyeli. Minden mozdulását, szavát ezer szempár kíséri, nem kandi kíváncsisággal, hanem valami tiszteletteljes meghódolással, amit a püspök egyénisége és a rajvonat közelsége kényszerít ki a lelkekből.

Megkezdődik a mise. A katonazene áhítatos dallamokba kezd. A sapkák lekerülnek a fejeikről, imakönyv terem a legénység kezében, s pár perc múlva átszellemültség, fölfelé törekvés ömlik el az egybegyűlteken. Áldozáskor a kápolna előtt két hosszú sorba térdelnek a máskor oly kemény fiúk, s a püspök sorra járja

valamennyit. Gounod Ave Mariájának hangjait visszhangozzák a hegyek. Vége a misének. A kápolna ajtajába lép a püspök, megkezdődik a bérmelet. Az orosz éppen akkor adott le egy sortűzet a völgyre. Az egymásra ágaskodó hegyek tömkelegében a visszhang megsokszorozza a dörrenéseket. Oldalt kézigránát-gyakorlatot tartanak. A robbanások hatalmas hangja végigzúg a bérmeletandók feje fölött. A rajvonatból lejött fiatal és öreg katonák lelke megtelik a páratlan ünnepség felemelő, megerősítő emlékével.

A bérmelet után a püspök áldásában részesíti a jelenlevőket, s felszólítja őket, hogy vigyék ki köszönetét és áldását a rajvonatba azoknak a bajtársaknak, akik nem jöhettek el. Majd körülnéz az egybegyűlteken, és fennhangon mondja:

— Éljen a király! Éljen a haza! Éljenek a haza hős védői!

Zúgó éljenzés fakad mind a három szívből jövő felkiáltásra, s amikor az egyházi öltöny levetése után a tábornoktól kezdve a közbakáig, akit csak megszólít, mindenkit elragad közvetlenségével, az ágyús ezred parancsnoka odaszól segédtisztjének:

— Az előkelő főúr, a jóságos püspök atya és az alázatos istenszolgá oly bámulatos harmóniában egyesül benne, hogy nem győz az ember csodálkozni rajta.

A ceremónia után a püspökből kiütözik a volt katona: mindenáron előre akar menni. De nem engedik. A püspök megilletődött arcáról szinte le lehet olvasni a gondolatot: „Hála a magyarok hatalmas Istenének, hogy a sok véres csata, rengeteg tömegsír, szibériai fogolytábor dacára még mindig ilyen sokan vagytok. Ilyen erősek, fiatalok, elszántak vagytok. Az Isten áldjon meg benneteket!”

Ui: fotó: Majláth Gusztáv püspök bérmelet a Zita kápolna mellett a borszéki, hollói és gyergyótölgyesi papokkal, 1917 máj.10.

KÖZREADJA: PETHŐ CSONGOR

Bialoskurski Ödön: A m. kir. 37. honvéd tüzérdandár története 1914-1918 I. köt. A m. kir. 4. honvéd tábori ágyúezred története (Budapest, 1939)

HÚSVÉT

Nagyszombaton éjjel a szertartásban ünnepélyesen hangzott fel a pap és a nép ajkán az Álleluja. Sokszor halljuk ezt az idegen hangzású szót. Sokszor fordul elő a Bibliában, az Ószövetségben és az Újszövetségben. Magyarul azt jelenti: Dicsérjétek az Urat. Ez a kifejezés felszólítás arra, hogy

dicsérjük az Urat minden csodatettéért. Ez az álleluja győzelmi örömkialtás. Ezt imádkozza, énekl, kiáltja örömtől, lelkesedéstől áthatódva az Egyház, végig az egyházi év folyamán, de leginkább a húsvéti időben. Néha megduplázza, megháromszorozza.

De miért állelujázunk? Miért dicsér-

jük az Urat? Miért örvendünk? Örvendünk, mert Krisztus feltámadt. Krisztus feltámadásával az igazi élet erejét, lehetőségét hozta meg nekünk. Életünk ugyanis az Ő feltámadásából fakadó élet által nyer értelmet. A feltámadás nekünk

(folytatás az 7. oldalon)

RUGONFALVI KISS ISTVÁN: A NEMES SZÉKELY NEMZET KÉPE,

KRÁTER MŰHELY EGYESÜLET, 2020

A tanulmánykötet megálmodója, **Rugonfalvi Kiss István**. Gyimesfelsőlokon született. 1881-ben. A Pázmány Péter Tudomány Egyetemen történészként diplomázott, 1904-ben doktorált. A Debreceni egyetem oktatója, igazgatója volt. 1939-ben jelentette meg két kötetben a fenti cím alatti tanulmánykötetét. A 703 oldalas könyv a legteljesebb székely nemzettörténet. A szakemberek véleménye szerint „kanonikus” alapmű. A szerző a 2. bécsi döntés után beutazta Székelyföldet. Láta és elítélte a kinevezett magyar tisztviselők fennhíjazását és esetenként visszaéléseit. Nagy empátiával mutatja be a rendi ellenállás formáit, a protestáns fejedelmek sza-

badságküzdelmét és a kuruc korszakot. Szenvedélyesen lépett fel a nemzetiségünkre szórt rágalmak, hazugságok, hamisítások ellen. Műveiben nagy mennyiségű új forrást tárt fel.

Az I. könyv tartalmazza **Roska Márton** régész tanulmányait: A Székelyföld őskora, a legrégebb kőkorszaktól a honfoglalásig. A 2. fejezet Rugonfalvi írásait tartalmazza: (A székelyek származása és letelepedése, valamint a székely telepek ismertetése). A székelyek intézményei, néprajzi tudnivalók a székelyekről. Végig kíséri a székelyek vérzivataros történetét a kiegyezés koráig.

A II. könyv **Székely** Tivadar tanulmányával kezdődik. Három helyen is találko-

zunk Borszék nevével (a 351. oldalon egy fotó erejéig, a 361. oldalon Borszék borvizei, majd Borszék széntelegei). Következnek a székely székek ismertetése: Udvarhely-, Maros-, Háromszék-, Csík-, Aranyos- szék **Páldy Pál** a székely nép mai helyzetét taglalja, **Telegdi Zoltán** a Székelyföld egyházi és kulturális életét ismerteti. Átfogó tanulmányt olvashatunk a székely nép művészetéről (Dr. **Viski Károly**), a népköltészetéről (**Árkosi Albert**), népzeneéről (**Gergely Árpád**), a székely humorról (Rugonfalvi).

Akik többet szeretnének tudni a székelyekről, azoknak ajánljuk ezt a tartalmas tanulmánykötetét. Jó olvasást kívánok!

FARKAS ALADÁR

(folytatás a 6. oldalról)

messzemenő távlatokat nyújt, amelyben világosan látjuk magunkat, életünk rendeltetését, helyes irányt szab küzdelmeinknek, szenvedéseinknek. Örvendezünk, hogy feltámadásával érthetőbbé, elviselhetőbbé tette számunkra az életet. Élni annyi, mint szenvedni. Szenvadni emberi sors – mondja a közmondás. Soha kiküszöbölni nem lehet, bármennyire törekszünk jót tenni, könnyes arcok mindig lesznek, bármennyire is haladjon előre a tudomány, bármennyire is modernizálódjanak a kórházak, sohasem fog hiányozni belőlük a szenvedés. A szeretet és szenvedés láncolatában élünk.

Aki képes felfedezni a feltámadt Krisztus művét a környezetében, saját életében, a legkisebb dologban is, az átérzi az igazi örömet, nem zárkózik el, hanem szabaddá válik. Él, annyira, hogy lüktet benne az élet, s valóban képes lesz szeretni annyira, hogy oda tudja ajándékozni magát másoknak. Nem az önzés fog dominálni benne, hanem a felebaráti szeretet. Ez az öröm fog éltetni, átsegíteni az élet nehézségein, ez fog erőt adni, hogy vállalni tudjuk az élet buktatóit. Igaz, az élet buktatói annyira elgáncsolnak, hogy nem tudunk felállni. De Isten szeretetével segít, hogy újra kezdjük, hogy újra születünk. A feltámadt Krisztus ad erőt az újrakezdéshez. Ő segít, hogy újjászületünk, hogy Isten fiai lehessünk. Mindig újjá kell születünk, „mindig újra és újra fel kell támadjunk, hogy élet legyen bennünk”. A kisgyermek is bármily tehetetlen, lüktet benne az élet, jóllehet nincs meg a fizikuma. Krisztus feltámadásával a lüktető, az igazi életet hozta meg nekünk és mutatta meg, mert Ő az út, az igazság és

az élet.

Megfigyelhetjük, hogy a természetben az élet erősebb a halál, a haldoklás erejénél. Tavasszal, amikor a napsugár melege átöleli, és csókját rálehel a dermedt, kihalt természetre, hogy megindul minden, milyen erővel tör elő az élet, megakadályozni ezt nem lehet. Hannoverben, Németországban egy gazdag ember, aki nem hitt Istenben és a feltámadásban, végrendeletében úgy hagyta meg, hogy halála után egy sziklából és márványból készült sírba tegyék. Sírfeliratának is azt választotta: Ez örökre lezárt sírt soha senki sem nyithatja fel. És mégis megnyílt e sír. Nem nyitotta senki ember, de mégis megnyílt. Egy kis mag került, egy erős tölgynek a magva oda. Kicsirázott, megindult az élet, s ahogy egyre jobban fejlődött, széttörte még a sziklát is és ma is úgy áll ott, mint egy jel, mint a sírból kikelt élet jele. Az élet ereje nagyobb, mint a halálé. Az élet ereje az Úrhoz tartozik. Az Úr nem maradhatott a sírban. Föltámadt, bármennyire be akarták zárni oda a farizeusok, az írástudók. Az élet erősebb, mint a halál. Az Élet urának ereje van a halál felett. Az örök élet Krisztussal való találkozás is. A Krisztussal való találkozás két dolgot jelent: el fog jönni a nap, amelyben Krisztussal találkozunk, feltámadunk, megvalósul az a világ, amelyet hirdetett. A jelenre vonatkozólag pedig azt jelenti, hogy naponta találkozunk Krisztussal a felebaráti szeretetben, az Ő nevében való összejövetelben, az Eucharisztia ünneplésében. Az örök élet már ma megkezdődik. Krisztussal való találkozás, a mindent eldöntő pillanatot jelenti: az Ő elutasítása, a hitet-

lenség a halált jelenti, a ráhagyatkozás az örök életet.

A tudós unokája egy szép nyári napon a kertben dolgozó nagypapja elé állt. Hátra tett kezében a fiúcska egy madarat szorongatott, amit az egyik bokorban fogott. Tágra nyílt ragyogó szemekkel, ravasz mosollyal tette fel neki a huncut kérdést: - Nagypapa, a kezemben lévő kismadár él vagy nem él? – Nem él – válaszolt a nagypapa.

A kislány kinyitotta tenyerét, és mosolyogva szabadon eresztette a madarat.

Tévedtél – nevette ki a nagypapját.

Abban az esetben, ha a nagypapa azt felelte volna, hogy él, a kislány összeszoríthatta volna a kezét és a madár megfullad.

A bölcs nagypapa rátekintett unokájára és így szólt: - Látod kicsikém, a válasz a te kezeden volt!

Az igazi élet és az örök élet lehetősége a mi kezünkben van. Merjük beengedni magunkhoz a feltámadt Krisztust, mivel Krisztus ott lakik, ahová beengedik. De Őt csak oda engedhetjük be, ahol vagyunk, ahol élünk, ahol hitelesen élünk. „Az ajtónál állók és kopogtatok” írja a Szentírás. Nyissuk ki Krisztus előtt ajtónkat, szívünket, álljunk ki hitünk, életünk mellett szilárdan. Legyünk Istennel minden nap, mint ahogy Ő is velünk van mindennap a világ végéig. Énekeljük a győzelmi örömkialtást, az álleluját, de ne csak énekeljük, hanem egész életünket formáljuk át egy nagy dicséretté, amelyben Istent dicsérjük csodatetteiért. Így leszünk méltó gyermekei Istennek és így jutunk el azok közé, akik Isten trónja mellett is boldog örömmel zengik az álleluját.

ELEKES SZABOLCS

KOLOZSI PUSKÁS BABUCI: LOPOTT VAGY TE VILÁG

Lopott vagy te világ, hol a szabadságod?
Nem ragyogsz mint régen, nincs már bátorságod?
Elengedsz minden álmot, oly könnyen, oly hamar.
Nincs erőd harcolni, s az élet felkavar?
Láttál ezer csatát, győztél is már párszor.
S vesztetted büszkén, mint elfáradt vándor.
Sorsokat faragtál gyenge fűzfaágból,
Várat készítettél erős agyagsárból.
Az ember csak fejlődött, s te gyorsan nyomába!

Követed őt vakon a modern álmában.
Azt hitte, hogy győzött.
De mindent elvesztett.
Szeretetet, szépet, s csak fájdalmat épített.
Erős akart lenni, hatalmas, s vezető
De helyette egy porszem, szíveket mérgező.
Nem Isten akarta, hogy ő vesztes legyen.
Ő rombolt le mindent, s ilyen lett a jelen.

KUCSMÁK ÉS PAPSAPKÁK

A tavasz beköszöntével a gombász is újra izgatottan veszi nyakába az erdőt egy jó gombaszezonban bizakodva. A tavasz egyik legkülönlegesebb gombái közé tartoznak a kucsmafejú gombák, ám nem mindegy, hogy melyiküket szedjük! Két jellegzetes faj, a hegyes kucsma-gomba és a redős papsapka-gomba sokban hasonlítanak egymásra, de fogyaszthatóságukban óriási a különbség.

HEGYES KUCSMAGOMBA

REDŐS PAPSAPKAGOMBA

Hegyes kucsma-gomba (Morchella deliciosa)

A nálunk faszakógombának becézett kucsma-gombával márciustól májusig találkozhatunk lombos és fenyőerdőkben, ligeterdőkben, vagy akár kéregmulcson is. A cikk szerzője a tavalyi városi várostakarítás során az egyik főtéri pad alatt bukkant egyre! Süvege jellegzetesen hegyes csúcsú, szürkésbarnás színű, sötétebb méh-sejtszerű bordázattal. Tönkje fehéres, szemcsés,

barázdás felületű. Jóízű, aromás gomba, de csak alapos főzés vagy sütés után fogyasztható, mert nyersen allergiás reakciókat okozhat. Fontos ismertetőjegye, hogy ha elvágjuk, belseje egy-üregű, a süveg és a tönk összenőtt.

Redős papsapka-gomba (Gyromitra esculenta)

Hasonló időszakban bukkan fel, de főként savanyú talajú fenyőerdőkben, korhadó faanyag közelében a nálunk trottyos néven futó gomba. Süvege kerekded, agyvelőszerűen tekervényes, ráncos, vörösesbarna színű. A tönkkel többé-kevésbé összenő. Elvágva többüregű belsőt mutat, ami megkülönbözteti a hegyes kucsma-gombától. Van ahol megfelelő konyhatechnikai praktikák után fogyasztják, de ez erősen ellenjavallot, hiszen giromitrin nevű méreganyaga súlyosan károsítja a májat és a vesét, fogyasztása akár halálos is lehet. Ugyanakkor ritka is, csodáljuk meg és hagyjuk a helyén.

Fontos megkülönböztetés:

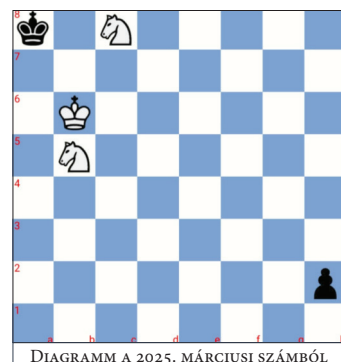
A hegyes kucsma-gomba belül együregű, a redős papsapka-gomba viszont többüregű. A redős papsapka-gomba agyvelőszerűen tekervényes kalapja is figyelmeztető jel lehet a terepen!

Zsigmond Győző etnomikológus jegyezte le Csík környékén a következő pikáns találós kérdést:

- A fejrényp melyik gombát szereti a legjobban?
- A faszakót. S bújj a valagombát.

FAZAKAS LAJOS

SAKK VODA COSTELLE

A februári számban megjelent feladvány megoldása:

1Rc7-b1V
2Hb6#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre.

A megoldást a következő számban közöljük.

*Bástya=B / Huszár=H / Futó=F / Vezér=V / Király=K. A gyalogot nem jelölük, csak a mezőt ahová lépnek.

ÚJ DIAGRAMM:
A FEHÉR LÉP, MATT 4 LÉPÉSBŐL.

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS KAPURÓL KAPURA:

2025. MÁJUS 19. HÉTFŐ
2025. JÚNIUS 16. HÉTFŐ

BORSZÉK VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA - ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Móga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Elekes Szabolcs, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Ferenczy József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Pethő Csongor, Stan Tímea Anca

Számitógépes szerkesztés: Móga Attila / Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós